

A közösségi felsőoktatási képzési központok az északkeleti peremeken

Az oktatáspolitikai a felsőoktatási intézmények működését a globális gazdasági és társadalmi folyamatokhoz kívánja igazítani, mint azt a kormány 2014-es felsőoktatási koncepciója hangsúlyozza. Az intézmények irracionális rivalizálása helyett pedig egy olyan versenyhelyzetet kíván teremteni az új stratégia, melynek eredményeképpen minden tudásterület lefedhetővé válik a felsőoktatási intézményekkel. A hátrányos helyzetű régiókra különös gondot fordítottak versenyképességük növelése céljából. Ezen térségek teljes leszakadásának megakadályozására dolgozták ki a közösségi főiskolák koncepcióját.¹ Ez a koncepció adott elméleti alapot a közösségi felsőoktatási képzési központ (KFKK) indításához. Vizsgálódásom középpontjába az Észak-magyarországi és az Észak-alföldi régiók peremeire kihelyezett közösségi főiskolák kerültek. Jelen tanulmányomban bemutatom a közösségi főiskolák előzményeit és még a képzések indulása előtti állapotokat a két régióban. Az elemzést a rövid irodalmi áttekintésen túl interjúkkal igyekeztem megalapozni, amelyeket egy befogadó város és egy gesztor egyetem képviselőivel készítettem.

Közösségi főiskola

Ahhoz, hogy a közösségi főiskola gyökereit megkeressük, kitekintést szükséges tennünk az Amerikai Egyesült Államok oktatási rendszerére. Az amerikai diákoknak több opcionális továbbtanulási lehetősége van a középiskola elvégzése után. Ahhoz, hogy valaki bekerülhessen a felsőoktatásba, High School Diploma, vagy annak hiányában General Education Development bizonyítvány szükséges. A bekerülés után 4 évig Bachelor képzésre járhat, vagy 2 év alatt Associate Degree-t szerezhet. Az Associate Degree programok jellemzően a Bachelor programok első két évének felelnek meg, elvégzésük után azok szakmai irányultságától függően két oklevéltípus szerezhető: Associate of Arts és Associate of Science. A diákok ezután – amennyiben vannak továbbtanulási ambícióik – egyetemen, illetve főiskolán folytathatják tanulmányaikat. Ezek a két-éves képzések 'community college'-okban (más néven 'county college', 'junior college', 'technical college' vagy 'city college'), vagy magánjellelű intézményekben zajlanak.² Az amerikai oktatási rendszerben a community college-ok vitathatatlanul nagy súllyal szerepelnek. Számos intézményük van, és mára a 10 millió főt is meghaladta a diákok száma ezekben az intézményekben. A community college szerződésben áll egy egyetemmel, szervezetekkel, és céljuk a szakképesítés minőségének növelése. Van továbbá felzárkóztató, hátrányokat kompenzáló és gazdasági funkciója is. A community college integrálja a tudományos és a szakmai oktatást (Márkus, 2002).

A közösségi főiskola gazdasági funkciója

A közösségi főiskolák küldetésével európai országok is azonosulni tudtak. Az európai országokban, ahol közösségi főiskolák alakultak (Írorszában, Dániában többek között), általánosságban a régió gazdasági szempontjaihoz alkalmazkodva előremozdítják a meglévő ágazatok modernizációját, és a helyi ipari ágazatok munkaerő-igényét elégítik ki. Tehát a közösségi főiskola a regionális fejlődés egyik mozgatórugója. A közösségi főiskoláról általánosságban elmondható, hogy már maga az intézmény vonzza a városba a cégeket, vállalatokat. Az amerikai és az európai modellek között a gazdaságban betöltött fejlesztő szerepen túl azonban mégis kirajzolódnak különbségek. Európában jellemzően nappali tagozaton, fiatal diákok tanulnak, míg Amerikában nagyrészt felnőttek vesznek részt a képzésben (továbbképzéseken, átképzéseken). A felnőttképzésre Európában egy kialakult rendszer működik. Az európai, közösségi főiskolában tanuló diákokra jellemzőbb az is, hogy befejezik a képzést, míg Amerikában a hallgatók nagy része azért iratkozik be, hogy jártasságot szerezzen bizonyos területeken, néhány kurzus meghallgatásával.

Minden közösségi főiskolának megvan a lehetősége arra, hogy működésével pozitívan hasson a régiója gazdaságára, azonban ehhez elengedhetetlen az állami támogatás. Rubin és Autry két lehetőségben látja a közösségi főiskola fejlődést támogató működését: az állam megfelelő finanszírozása és a felismerés az állam részéről, hogy a közösségi főiskola képes fejleszteni a gazdaságot (Márkus, 2002 alapján Rubin és Autry, 1998).

A közösségi főiskola társadalmi funkciója

A közösségi főiskola hátránykompenzáló funkciója jelentős a gazdasági fejlődés mellett. Abban a társadalomban, ahol fontos a polgárok jóléte, sokat foglalkoznak a hátrányok kiküszöbölésével, a felzárkóztatás problémakörével. Spann Jr. szerint az alábbi irányelveket kell figyelembe venni a hátránykompenzálás során:

- „világossá vált, hogy a fiatalok és felnőttek képességi hiányosságainak pótlása egyaránt feladata a KF-nak,

Az európai országokban, ahol közösségi főiskolák alakultak (Írorszában, Dániában többek között), általánosságban a régió gazdasági szempontjaihoz alkalmazkodva előremozdítják a meglévő ágazatok modernizációját, és a helyi ipari ágazatok munkaerő-igényét elégítik ki. Tehát a közösségi főiskola a regionális fejlődés egyik mozgatórugója. A közösségi főiskoláról általánosságban elmondható, hogy már maga az intézmény vonzza a városba a cégeket, vállalatokat.

Az amerikai és az európai modellek között a gazdaságban betöltött fejlesztő szerepen túl azonban mégis kirajzolódnak különbségek. Európában jellemzően nappali tagozaton, fiatal diákok tanulnak, míg Amerikában nagyrészt felnőttek vesznek részt a képzésben (továbbképzéseken, átképzéseken). A felnőttképzésre Európában egy kialakult rendszer működik.

- a diákok képesség szerinti besorolása különböző osztályokba, a tanítási módszerek megválasztása nagyon fontos, mivel különböző társadalmi környezetből érkeznek és különböző tényezők motiválják őket a továbbtanulásra,
- az oktatók folyamatos képzése, módszertani képzése is nagy jelentőséggel bír, mivel felkészültnek kell lenniük a különböző kulturális és etnikai környezetből érkező diákok oktatására,
- gondoskodni kell a modern tanulási technológiákhoz szükséges eszközök biztosításáról,
- támogatni kell azt a folyamatot, amely meghatározza azokat a speciális ismereteket, készségeket és magatartási mintákat, amelyek szükségesek egy művelt felnőtt számára a 21. század globális gazdaságában,
- KF-k felzárkóztató oktatóinak együtt kell működniük a középiskolák vezetőivel, a szükséges ismeretek, készségek és magatartásbeli minták tekintetében, hogy a diákok sikeresen lépjenek be diplomát vagy bizonyítványt nyújtó képzésekbe és megállják a helyüket,
- ösztönözni és lehetővé tenni, hogy az egyetemek és főiskolák szerződésben legyenek a közösségi főiskolákkal, hogy felzárkóztató képzést nyújtsanak a diákoknak,
- a KF-nak meg kell határozniuk a küldetésüket tekintettel a közösség alapú prioritásokra és elérhető eszközökre.” (Márkus, 2002 alapján *Span Jr.*, 2000)

A közösségi főiskola oktatói

A közösségi főiskolák kezdettől fogva teljes munkaidős, főállású és részmunkaidős oktatókkal rendelkeznek. A részmunkaidős oktatók aránya nagyobb ebben az intézménytípusban, mint a főiskolákon, egyetemeken. Ennek költségtakarékossági okai vannak, és természetesen fontos az is, hogy az oktatói gárda rugalmasan alkalmazkodni tudjon a munkaerőpiaci viszonyok változásaihoz és a pillanatnyi képzési igényekhez. Nem elhanyagolandó az sem, hogy a reálszférában dolgozó szakemberek bevonása fontos a közösségi főiskola gazdasági funkciójának megvalósulásához, ebben a tekintetben előnyös a részmunkaidős oktatói tevékenység. Számolnunk kell azonban a részmunkaidős oktatók esetében azzal a folytonos bizonytalansággal és kiszolgáltatottsággal, amivel a részmunkaidőben dolgozókat érinti (Keczer, 2015).

A jelenlegi ismereteink alapján a közösségi főiskolák oktató-köre a következő személyekből tevődhet össze:

- felsőoktatási oktató,
- mesteroktató³,
- külső szakemberek, gyakorlatilag óraadók (cégek vezetői, gyakorlati szakemberek).

A többkampuszú intézmény irányítása

Stearns (2013, idézi: Keczer, 2015) vizsgálatainak fókuszába azok az irányítási alternatívák kerültek, melyek felmerülnek akkor, amikor egy intézményhez egy új kampusz csatlakozik. Az 1. táblázatban feltüntettem Stearns három modelljét az intézmények irányítására vonatkozóan. Kiténik belőlük, hogy az összekapcsolódás után mindegyik irányítási modell tartogt hátrányokat is.

1. táblázat. A többkampuszú rendszerek irányítása
(forrás: saját szerkesztés Stearns [2013, idézi: Keczer, 2015] alapján)

	<i>Vezetés, döntéshozatal</i>	<i>Előnyei</i>	<i>Hátrányai</i>
<i>Konzorciumi modell</i>	új irányító testület, új vezető, közös adminisztratív apparátus	együtműködés, kevés költség	utazási költség, a kihelyezett intézmény érdektelen a gesztor egyetem ügyeiben
<i>Kapcsolt modell</i>	egyetem meglévő testülete	egyszerűség, együtműködés	a csatolt intézmény nem döntéshozó, a hierarchia erősen érvényesül
<i>Önálló testületi modell</i>	saját irányító testülete a csatolt intézménynek	autonómia, jobban alkalmazkodik a helyi igényekhez	a testület működése költséges, kevésbé érvényesülnek az összegyememi szempontok

Az adminisztráció a másik közös tevékenysége az összekapcsolódott intézményeknek. A fenti modellek alapján két altípusa van: a centralizált és a decentralizált adminisztráció. A centralizált adminisztráció során a vezető minden kampusz rendszeréért felel. A decentralizált adminisztráció során is van egy vezetője az egész kampuszrendszernek, de minden kampusznak saját, önálló adminisztrációs személyzete van (Keczer, 2015).

Közösségi felsőoktatási képzési központ

A felsőoktatási intézmény összetett hatást gyakorol a régiójára: formálja a közösséget, előmozdítja az infrastrukturális változásokat, s kihat a gazdasági életre is (Chatterton és Goddard, 1999). A társadalom, az ellátás és a gazdaság pozitív változásának következménye a régió fejlődése és versenyképességének növekedése. Míg 2007-ben a fővároson kívül 12 felsőoktatási regionális centrum működött⁴, addig 2012-ben 7-re csökkent a számuk: Debrecen, Szeged, Pécs, Gödöllő, Miskolc, Sopron, Győr. A magyar vidéki centrumok messze elmaradnak az európai átlagtól (Gál, 2014). Magyarországon a vidéki felsőoktatási intézmények (így a közösségi főiskolák is) az elmaradott régiókban vállalhatnak nagy szerepet: diákokat, tanárokat, kutatókat vonzanak a térségbe. Az oktatók tudást termelnek, és az a diplomával rendelkező diákok által direkt módon bekerül a gazdaságba is.

A nemzeti felsőoktatásról szóló törvény 2015. évi módosításának egyik kiemelkedő célja, hogy a felsőoktatási intézményeket helyi piachoz kössék és szinkronizálják azzal a képzéseket, fokozottan ügyelve arra, hogy a hátrányos helyzetű régiókban gazdaság-élénkítő és népszerűmegtartó hatást fejtsenek ki.⁵

A törvényben foglalt definíció szerint a közösségi főiskola „a felsőoktatási intézmény székhelyén kívül működő, felsőoktatási intézménynek nem minősülő szervezet, amely a működési engedélyében meghatározott képzési terület és maximális hallgatói létszám erejéig a képzésre vonatkozó működési jogosultsággal, a szükséges oktatói karral rendelkező felsőoktatási intézménnyel kötött megállapodás alapján a felsőoktatási intézmény és annak hallgatói számára biztosítja a felsőoktatási oktatási alaptervékenység, a képzés tárgyi és ingatlanhasználati – a felsőoktatási intézménnyel kötött megállapodásban foglaltak szerint pénzügyi – feltételeit” (Nftv.). A törvényben foglaltak alapján a közösségi főiskola egy többkampuszú rendszer része, nem önálló felsőoktatási intézmény.

A 87/2015. kormányrendelet alapján a közösségi főiskolák létrehozásának lépései:

1. a közösségi főiskola és a vele együttműködő felsőoktatási intézmény megállapodást köt egymással,
2. a megállapodást követő 30 napon belül a közösségi főiskola működésének engedélyezését kéri az Oktatási Hivaltól.

3. Az engedélyezési eljáráshoz a legfontosabb dokumentumok:

- a szervezet létesítő okirata,
- együttműködési szándéknyilatkozat,
- azon képzések esetében, ahol van egybefüggő szakmai gyakorlat, azon gyakorlók helyek szándéknyilatkozatát is csatolni kell, akik megállapodtak a felsőoktatási intézménnyel erről.⁶

Összegezve: a közösségi főiskola új intézménytípus, melynek célja a régió versenyképességének fokozása a helyi munkaerőpiaci igényekhez való alkalmazkodás által. A közösségi főiskola szerződésben áll valamelyik felsőoktatási intézménnyel, és ez a gesztor egyetem akkreditált képzéseket indíthat a közösségi főiskolában. Bizonyos képzések esetén (pl. mérnökképzés) egy harmadik fél (cég, szervezet, vállalat, stb.) biztosítja a közösségi főiskola képzéseire szükséges gyakorlókörhelyeket.

Az Észak-magyarországi régió gazdasági és társadalmi helyzete

Az Észak-magyarországi régióhoz Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyék tartoznak. A régióhoz 610 település (46 város és 564 község) tartozik, ebből társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett⁷ 269 település. A jelentős munkanélküliséggel sújtott települések közé tartozik a 105/2015. kormányrendelet alapján 229.

A lakosság létszáma folyamatosan csökken a régióban, az odavándorlók száma nem haladja meg az elvándorlókat. Ebben a régióban -5,11 ezrelék a vándorlási különbözet. Az elvándorlók aránya több régióban is meghaladja a bevándorlókat (2013-as adatok szerint: Dél-alföldi: -1,79, Dél-dunántúli: -2,96, Észak-alföldi: -3,68, Közép-dunántúli: -1,1), a Közép-magyarországi (4,97) és a Nyugat-dunántúli (2,96) régiókban van csupán növekedés. Az állandó népesség⁸ száma 2005 óta folyamatosan csökken, ennek oka a születések, halálozások és az elvándorlások. Míg 2005-ben 757 253 fő lakott a régióban, addig ez a létszám 2013-ra 707 957 főre csökkent.

A regisztrált munkanélküliek száma tekintetében a második legjelentősebb az Észak-Magyarországi régió, de arányait tekintve felülreprezentált Magyarország adataihoz képest. A foglalkoztatottság tekintetében is messze elmarad a magyarországi átlagtól: 2012-ben 100 lakosból 39 az országos átlag, a régióban ez 32 fő volt csupán. A regisztrált munkanélküliek száma pedig magasabb az országos átlagnál.

Az Észak-alföldi régió gazdasági és társadalmi helyzete

Az Észak-alföldi régióhoz Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék tartoznak. 389 település tartozik a régióhoz, ebből 71 város és 318 község, ebből kedvezményezett 225 település. Jelentős munkanélküliséggel küzd 209 település.

A lakónépesség 2011-ig csökkent, 2012-ben 1 491 700 főre ugrott a száma, majd ismét csökkenni kezdett. Magyarországi viszonylatban a csökkenő tendencia ellenére is ez a második legnépesebb régió. Az élveszületések és a halálozások különbsége (2013: -2,68) sem éri el a magyarországi átlagot (-3,8). Az idevándorlók és az elvándorlók különbsége nagy, negatív irányú: több az elvándorló, mint a régióba érkező. A fent bemutatott Észak-magyarországi régió a legrosszabb arányt produkálta, ezt követi az Észak-alföldi régió. Az állandó népesség száma 2005 (935 534 fő) óta csökken, 2013-ban 906 164 fő volt, szintén a második legmagasabb népességszám az ország régióinak tekintetében.

A foglalkoztatottak száma elmarad a magyarországi átlagtól (2013: 39), 100 lakosra 35 foglalkoztatott jutott 2013-ban. Az Észak-magyarországi régió produkált csupán ennél

rosszabb foglalkoztatottsági rátát. A regisztrált munkanélküliek száma ingadozó, de a népes lakosság és az alacsony foglalkoztatottság is jelöli, hogy magas lesz a számuk. 2009–2012-ig 130 000 fő felett volt a regisztrált munkanélküliek száma, s habár 2013-ra 101 304-re csökkent, így is ebben a régióban a legmagasabb a munkanélküliek száma: az állandó lakosság 10,55 százaléka munkanélküli. A régióban a legalacsonyabb országos szinten az egy lakosra jutó összes nettó jövedelem⁹ (2013: 589 259 Ft).

Egy befogadó város koncepciója¹⁰

A város az északkeleti határ mentén terül el. Közigazgatásilag jelentős központja a megyének, habár mind a határ-közelsége, mind a megyeszékhelytől való távolsága miatt perifériára szorul. A város polgármestere 2015 nyarán háromoldalú¹¹ szándéknyilatkozatot írt alá a felsőoktatási intézmény rektorával. A szándék a közösségi főiskola létesítésére irányul. A közösségi főiskola működésének érdekében az önkormányzat külön felhívására adatot szolgáltat partner szervezetnél betöltendő felsőfokú végzettséghez kötött álláshelyek számáról, az elvárt felsőfokú végzettség megnevezéséről a partner szervezet várható jövőbeni humán erőforrás igénye alapján, évenkénti bontásban. A felsőoktatási intézmény részére semminemű pénzszolgáltatást eredményező költséget nem keletkeztet az önkormányzat, s nem jelenti az adatszolgáltatásban megjelölt munkaerőigény kötelező alkalmazását.

A szerződés nyers megfogalmazását megelőzően az önkormányzat saját apparátusára végzett igényfelmérés zajlott a város kb. 50–60 km-es vonzáskörzetében a középiskolások körében. A város határmenti településként a Felvidékről is várja a hallgatókat, több magyar ajkú középiskolást kérdeztek meg az igényeikről a határon túlról is. A kutatásból kiderült, hogy jelentős igény mutatkozott mind a kihelyezett képzésekre, mind a képzések közelségére.

A város alapvetően 4 pontban határozta meg a közösségi főiskolák szükségét:

1. Munkaerőpiaci igények: a betöltetlen állások jelenleg 100 felett vannak, de nincs megfelelő képzettséggel, szakképzettséggel rendelkező munkás. Amennyiben a cég nem kap munkavállalót, nem tud fejlődni és fejleszteni, s ez a városból való kitelepüléshez is vezethet. A munkaerőpiaci igények teljesítésével a vállalkozásokat helyben tarthatja a város.
2. Demográfiai statisztika javítása: évente kb. 300 fővel csökken a város lakossága (elvándorlás, születések száma és a halálozások száma miatt), főként az elvándorlás arányát kívánja csökkenteni a város.
3. Finanziális okok: képzések által a cégek, vállalatok helyben tartásával adót fizet a városnak.
4. Történelmi okok és presztízkérdés.

Ezen tényezők mentén haladva és az igényfelmérés alapján a következő képzésekre van kereslet a városban: valamilyen mérnökképzés, ápolóképzés és rendészeti képzés. A képzések nem fedhetőek le egyetlen felsőoktatási intézmény együttműködésével, így egy további intézmény felé szeretne nyitni az önkormányzat. A város jelenleg is kapcsolatban áll az egyik egyetemmel, ugyanis az egyetem duális képzése révén szerződésben állnak két munkáltatóval is. A másik egyetemnek még nem volt kapcsolata a várossal.

A képzések 2017 szeptemberével indulnak majd el, addig még az akkreditációs folyamatok zajlanak az egyik képzésről. Ez idő alatt folyamatos párbeszéd zajlik majd a város és az egyetem(ek) között, ugyanis már most kiderült, hogy az egyetem a társadalmi hasznosságán túl szeretné növelni a hallgatólétszámát, azonban a közösségi főiskoláktól a város szerint nem várható el jelentős gyarapodás.

Az önkormányzat vállalja, hogy ingyen elszállásolja az oktatókat, viszont az utaztatás és az oktatók bérezése az egyetemi költségvetést fogja terhelni. Az önkormányzat tulajdonában lévő, jelenleg gimnáziumként működő épület egyik szárnyát pedig a diákok elszállásolására ajánlja fel, továbbá tantermeket is biztosít a képzésekhez. A kormányrendelet alapján megfogalmazott, még nem aláírt szerződésben fontos és kiemelt pont már most, hogy a közösségi főiskola többletköltséget nem okozhat az egyetemnek. Jelenleg azonban a szándéknyilatkozat az egyetlen olyan „alapidokumentum”, amely a város és az egyetem között született, s habár jogi kötőereje nincs, a város és az egyetem között folyamatos, intenzív kapcsolat van, s a 2017-es kezdéshez a már 2016-ban elinduló képzések tapasztalatait beépítve kívánják az egyetem kihelyezett képzéseinek akadémiai minőségét megtartva a munkaerőpiaci igényekhez kapcsolni azokat.

Egy gesztor egyetem álláspontja a KFKK-ról¹²

A felsőoktatási intézmény az Észak-Magyarországi régió egyik meghatározó regionális egyeteme, aki szintén nyilatkozott a közösségi főiskola koncepciójáról. Előzményként elmondható, hogy a város nyitott az egyetem felé, de örömmel vették a megkeresést és szorgalmazzák az együttműködést. Az egyetemnek korábban nem volt kapcsolata a várossal, a megye/régió gazdasági-társadalmi helyzetének feltérképezéséhez a KSH adatait használják, az igényfelmérést pedig a befogadó város végezte el. Érdekes volt megvizsgálni azt, hogy mit vár a város az egyetemről, az egyetem szemszögéből. Szerintük a városnak a közösségi főiskola lehetőséget teremt arra, hogy a munkaerő pótlásával új befektetők érkezzenek a városba, továbbá opció a fiatal, értelmiségi munkaerő megtartásához. Az egyetem tehát tisztában van azzal, hogy a közösségi főiskola nagyban elősegíti a gazdaságot, mozgatórugója lehet a leszakadó térségek fejlődésének. Az egyetemnek azonban ez így önmagában nem éri meg: saját pozíciójának erősödését is felfedezni véli a kihelyezett képzésekben, illetve hallgatói létszámnövekedést vár. A városi és az egyetemi érdekek a társadalmi felelősségvállalásban találkoznak, hiszen az egyetem támogatni szeretné a társadalmi felzárkózást és a megye fejlődését.

A közösségi főiskola fenntartója az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI), működésében pedig közrejátszik ezen kívül az önkormányzat, az egyetem és a város is. Itt a potenciális hallgatóknak és a gazdasági szféra szereplőinek lesz hatása a közösségi főiskolákra. Ebben a többszereplős rendszerben az irányítás a következőképpen fog kinézni: a döntések az egyetem és az önkormányzat szintjén, közösen születnek, és az egyetem fenntartója, az EMMI fogadhatja vagy utasíthatja el azokat. A képzéseket továbbra is az egyetem koordinálja majd.

Az önkormányzat előzetes felmérése alapján ápolás és betegellátás alapszakra és valamely mérnökképzésre van igény, ezért az egyetem ezekhez alkalmazkodik a közösségi főiskola képzéseivel. Fontos szempont volt a munkaerőpiaci igényekhez alkalmazkodás is, s úgy tűnik, ez egybevág a potenciális hallgatók igényeivel, érdeklődésével. Segíti a képzéseket az is, hogy a város gyakorlóhelyeket biztosíthat a közösségi főiskolának, hiszen egy kórháznak és öntödéknek, zárgyártó cégeknek is otthont ad a város.

Az oktatói kart levelező képzések mellett a meglévő oktatók utaztatásával tudja biztosítani majd az egyetem, ezért nem terveznek nappali tagozatos képzést indítani. Ehhez a város tanári, oktatói szálláshelyeket biztosít. Terveznek továbbá lokális munkaerőt is bevonni az oktatásba, előadások megtartására például a cégeknél dolgozó szakembereket, vagy a kórház dolgozóit. Az akadémiai minőség biztosítását nehéz feladatnak találják, mivel a kormány nem különít el külön forrást a közösségi főiskolák humán erőforrásának biztosítására, s ezért is tartják indokoltnak a levelező és/vagy esti képzések indítását.

Összegzés

Az oktatás és a képzés színvonala és a bennük való részvétel lehetőségének esélye befolyásolja a régió versenyképességét. Az oktatás egyik legszámottevőbb funkciója a társadalmi mobilitás biztosítása. Azonban a földrajzi és a gazdasági (tandíj, egyéb költségek) különbségek okozta eltérés mégis gátolja az esélyegyenlőséget. Az oktatásnak kulcsszerepe van tehát az esélyegyenlőség kialakításában és törekszik is erre (pl. 2014 óta kötelező 3 éves kortól az óvodáztatás) (Süli-Zakar és Lenkey, 2014). Ez a törekvés tükröződik a közösségi főiskolák koncepcióiból is.

Jegyzetek

¹ *Fokozatváltás a felsőoktatásban.*

² <http://www.kaplaninternational.com/hu/hasznos-tudnivalok/oktatasi-rendszerek/ismerteto-usa-amerika.aspx>

³ Az egyéb oktatói munkakörökkel szemben a mesteroktatóknak nem kell tudományos fokozattal rendelkeznie, illetve nem szükséges a doktori programban való részvétel sem (2011. évi CCIV. tv. a felsőoktatásról, 2015. szeptember 1-jével módosították, s így került a törvénybe a mesteroktató kategória).

⁴ 10 000 főt meghaladóan.

⁵ 87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

⁶ 87/2015. Korm. rend. a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.

⁷ 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről alapján.

⁸ A régióban lakóhellyel rendelkező 18–59 évesek száma.

⁹ SZJA alapot képező nettó jövedelemmel száz állandó lakosra vetített összege (TeIR).

¹⁰ A városi önkormányzat aljegyzőjével készített interjú alapján.

¹¹ Szereplői: a felsőoktatási intézmény, az önkormányzat és a cégek, vállalatok vezetői.

¹² Az egyetem rektorhelyettesével készített interjú alapján (2016. 02. 08).

Irodalomjegyzék

105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről alapján. (2015) http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500105.KOR

87/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról. (2015) http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500087.KOR

Chatterton, P. és Goddard, J. (1999): Regional Development Agencies and the knowledge economy: harnessing the potential of universities. *Environment and Planning, Government and Polity*, **17**. 685–699. <http://www.paulchatterton.com/wp-content/uploads/2009/05/e-and-p-d-goddard-and-chatterton-reg-dev-agencies-and-unis.pdf>

Fokozatváltás a felsőoktatásban. (é. n.) <http://www.kormany.hu/download/d/90/30000/fels%C5%91oktat%C3%A1si%20koncepti%C3%B3.pdf>

Gál Zoltán (2014): A felsőoktatás területi szerkezetének változásai. *Educatio*, 1. sz. <http://epa.oszk.hu/>

01500/01551/00067/pdf/EPA01551_educatio_14_01_108-120.pdf

Keczer Gabriella (2015): A közösségi főiskola szervezeti modellje. In: Döbör András és T. Molnár Gizella (szerk.): *Közösségi főiskola regionális megvalósíthatóságának megalapozása*. Szegedi Tudományegyetem, Szeged. <https://www.u-szeged.hu/download.php?docID=52292>

Márkus Edina (2002): Community College az amerikai szakirodalomban. In: Éles Csaba (szerk.): *Nézőpontok és láttelek. Acta Andragogiae et Culturae*, 20. sz. 155–165. terd.unideb.hu/doc/markuse.pdf

Süli-Zakar István és Lenkey Gábor (2014): A vidék mint földrajzi periféria és az oktatás mint kiterjesztési pont. *Educatio*, 3. sz. http://folyoiratok.offi.hu/sites/default/files/article_attachments/suli.pdf

Tóth Dorina Anna

Debreceni Egyetem